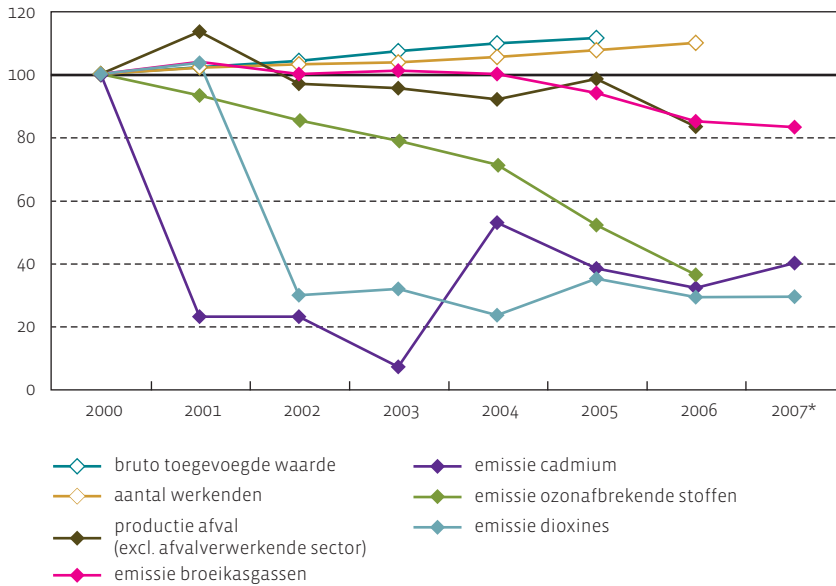

Eco-efficiëntie van handel & diensten

DPSIR

index (2000=100)

* voorlopige cijfers

Bron: MIRA op basis van EIL (VMM), Energiebalans Vlaanderen VITO, NBB, NIS en OVAM

Dalende milieudruk van handel & diensten

De bruto toegevoegde waarde van de sector handel & diensten steeg tussen 2000 en 2005 met 11,5 %. Het aantal werkkenden nam toe met 10 % tussen 2000 en 2006. De emissie van broeikasgassen kende echter een sterke daling, -16,8 % in 2007 t.o.v. 2000. De verbetering is vooral te danken aan de afname van de methaanemissie (CH₄) op stortplaatsen. Een verdere daling in de uitstoot van broeikasgassen kan worden bekomen door het energiegebruik van de sector te beperken. Tussen 2000 en 2007 kenden ook de emissie van dioxines (-70,8 %) en van cadmium (-60,0 %) een forse daling. Deze daling kan worden toegeschreven aan een aantal sluitingen en drastische saneringsmaatregelen in de afvalverbrandingssector. Ook de emissie van ozonafbrekende stoffen daalde fors, -63,7 % in 2006 t.o.v. 2000. Het betreft emissies van o.a. koel- en blaasmiddel uit (afgedankte) koel- en vriestoeelsten. De daling is te danken aan de wetgeving die voorziet in het geleidelijk uitfaseren van ozonafbrekende stoffen, en de aanvaardingsplicht voor afgedankte elektrische en elektronische toestellen waardoor koel- en blaasmiddelen kunnen worden gerecupereerd.

De afvalproductie (exclusief de afvalverwerkende sector) vertoont een schommelend verloop, maar in 2006 is er een daling t.o.v. 2000.

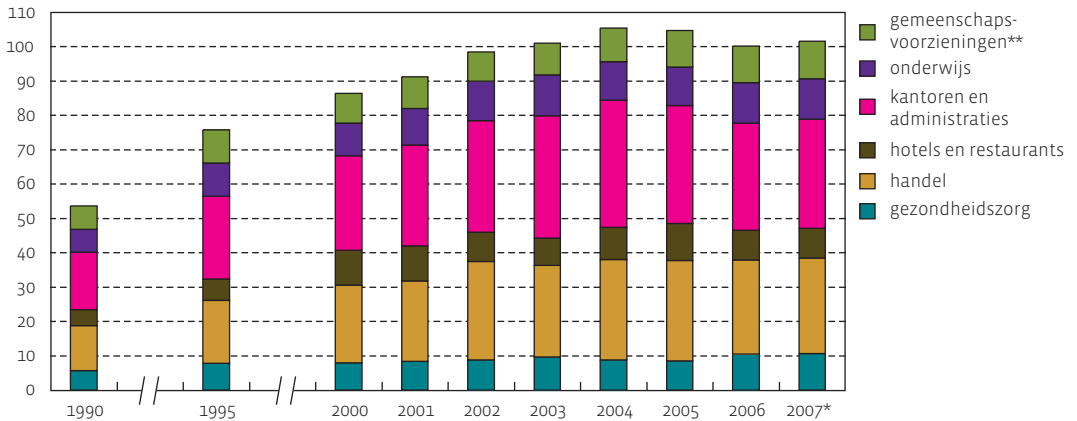
	2000	2005	2006	2007
bruto toegevoegde waarde (10 ⁶ euro)*	93 673	104 457
aantal werkkenden	1 632 356	1 757 722	1 793 919	..
emissie broeikasgassen (kton CO ₂ -eq)	5 019	4 719	4 270	4 174
productie primair afval (kton)	5 324	5 245	4 433	..
emissie ozonafbrekende stoffen (ton CFK-11-eq)	258,4	134,4	93,7	..
emissie dioxines (mg)	13 454	4 710	3 908	3 935
emissie cadmium (kg)	111	42	36	44

* in kettingeuro's 2004

Energiegebruik door handel & diensten

DPSIR

energiegebruik (PJ)

* voorlopige cijfers

** gemeenschapsvoorzieningen, sociaal-culturele en persoonlijke diensten (incl. RWZI's en afvalverwerking)

Bron: MIRA op basis van Energiebalans Vlaanderen VITO

Energiegebruik stijgt in alle deelsectoren

Het energiegebruik is in de periode 1990-2007 voor alle deelsectoren van de sector handel & diensten sterk gestegen. Het totale energiegebruik is gestegen van 53,7 PJ in 1990 naar 101,6 PJ in 2007, bijna een verdubbeling. In 2007 steeg het energiegebruik met 1,3 % t.o.v. 2006. Het aandeel van handel & diensten in het totale energiegebruik in Vlaanderen is in 2007 6,3 %.

De grootste energiegebruikers in 2007 zijn kantoren en administraties (31,3 % van het totaal) en handel (27,3 %). Dit zijn ook de twee deelsectoren met de grootste tewerkstelling in de sector, en met de grootste bruto toegevoegde waarde.

Groot aandeel elektriciteit en aardgas

Elektriciteit en aardgas zijn de belangrijkste energiedragers in de sector handel & diensten, met een aandeel in 2007 van respectievelijk 44,4 % en 43,7 %. Petroleumproducten (hoofdzakelijk stookolie) zijn goed voor een aandeel van 10,0 %. De aandelen van steenkool, biomassa en restafval zijn miniem (samen 1,8 %).

energiegebruik (PJ)	1990	1995	2000	2005	2006	2007*
gezondheidszorg	5,7	7,8	7,9	8,5	10,5	10,7
handel	13,1	18,4	22,6	29,2	27,4	27,8
hotels en restaurants	4,7	6,3	10,3	10,8	8,6	8,7
kantoren en administraties	16,7	24,1	27,5	34,3	31,3	31,8
onderwijs	6,7	9,6	9,5	11,2	11,7	11,7
gemeenschapsvoorzieningen	6,8	9,7	8,7	10,7	10,8	10,9
<i>totaal</i>	<i>53,7</i>	<i>75,8</i>	<i>86,4</i>	<i>104,8</i>	<i>100,3</i>	<i>101,6</i>

Emissie van broeikasgassen door handel & diensten

DPSIR

emissie broeikasgassen (kton CO₂-eq)

* De emissiecijfers van HFK's, PFK's en SF₆ zijn slechts beschikbaar vanaf 1995. Bij 1990 werden de emissies van 1995 opgenomen.

** voorlopige cijfers

Bron: MIRA op basis van EIL (VMM)

Uitstoot broeikasgassen daalt

De CO₂-emissie van handel & diensten ontstaat enerzijds door energiegebruik en anderzijds door afvalverbranding. De emissie van CH₄ is vooral afkomstig van stortplaatsen. N₂O komt vrij bij medische toepassingen in de gezondheidszorg. F-gassen (HFK's, PFK's en SF₆) worden gebruikt als koelmiddel in koelinstallaties van onder meer supermarkten en airco-installaties.

De broeikasgasuitstoot van handel & diensten was in 2007 gelijk aan het niveau van 1990, maar wel 17 % lager dan in 2000. Dit is vooral te danken aan de sterke afname van de CH₄-emissies bij stortplaatsen: tussen 2000 en 2007 daalden deze emissies met 60 %, of 714 kton CO₂-eq. Dit komt door de verplichting om op stortplaatsen waar biologisch afbreekbaar afval wordt gestort, het geproduceerde stortgas te valoriseren als energiebron (elektriciteit of warmte). Ook bij afvalverbranding is er, dankzij efficiëntieverbetering, recuperatie van energie. De CO₂-emissies die hierbij vrijkomen worden toegewezen aan de energiesector.

Het grootste aandeel van de broeikasgasemissies van handel & diensten zijn de CO₂-emissies door energiegebruik (79,6 % van het totaal in 2007). Een daling in de totale broeikasgasemissies kan worden bekomen door bv. het gebruik van condenserende verwarmingsketels en het inzetten van hernieuwbare energiebronnen (zonneboilers, PV-installaties ...).

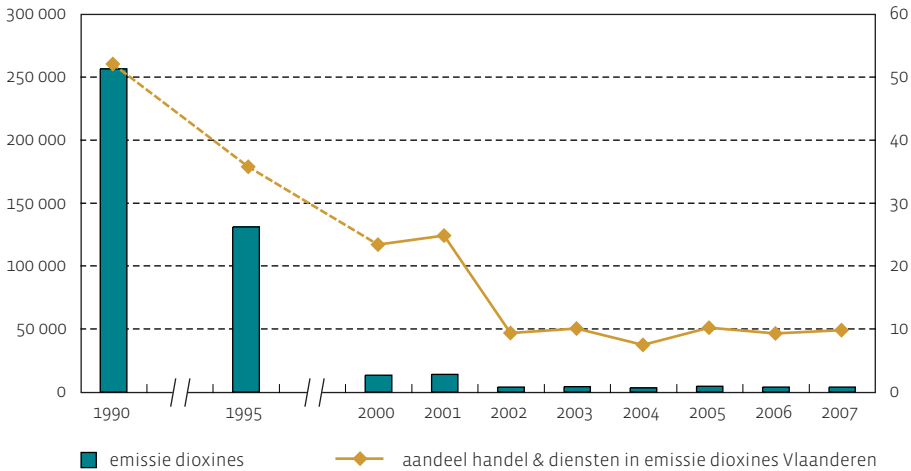
emissie broeikasgassen (kton CO ₂ -eq)	1990*	1995	2000	2005	2006	2007**
CO ₂ (energiegebruik)	2 120	3 134	3 489	3 689	3 353	3 322
CO ₂ (afvalverbranding)	236	61	90	41	0	0
CH ₄	1 641	1 519	1 193	632	544	479
N ₂ O	158	158	154	151	149	149
HFK's, PFK's en SF ₆	21	21	94	207	224	224
<i>totaal</i>	<i>4 175</i>	<i>4 893</i>	<i>5 019</i>	<i>4 719</i>	<i>4 270</i>	<i>4 174</i>

Emissie van dioxine door handel & diensten

DPSIR

emissie dioxines (mg TEQ)

aandeel totaal Vlaanderen (%)

Bron: VMM, VITO

Drastische daling tot 2002, daarna stabilisering

Tussen 1990 en 2002 is de dioxine-uitstoot van de sector handel & diensten drastisch gedaald, van 256 752 mg TEQ (toxicologische equivalenten) naar 3 995 mg TEQ. Daarna schommelden de emissies rond het niveau van 2002. Hierdoor kende het aandeel van handel & diensten in de totale dioxine-emissies in Vlaanderen een forse daling, van 52,0 % in 1990 naar 24,7 % in 2001, en rond 10 % vanaf 2002. Deze daling kan voornamelijk worden toegeschreven aan een aantal sluitingen en drastische saneringsmaatregelen in de afvalverbrandingssector. Activiteiten van afvalverbranding (industriële afvalverbranding, slibverbranding, de verbranding van huishoudelijke afvalstoffen en van gevaarlijke afvalstoffen) zijn goed voor het overgrote deel van de dioxine-emissies van handel & diensten (99,9 % in 1990, 94,7 % in 2007).

Ook crematoria moeten vanaf 1 januari 2003 voldoen aan strenge dioxinenormering. Dit zorgde voor een forse daling van de dioxine-emissies, van 102,7 mg TEQ in 2002 naar 1,3 mg TEQ in 2003. Crematoria hebben slechts een zeer beperkt aandeel in de dioxine-emissies van handel & diensten (0,04 % in 2007).

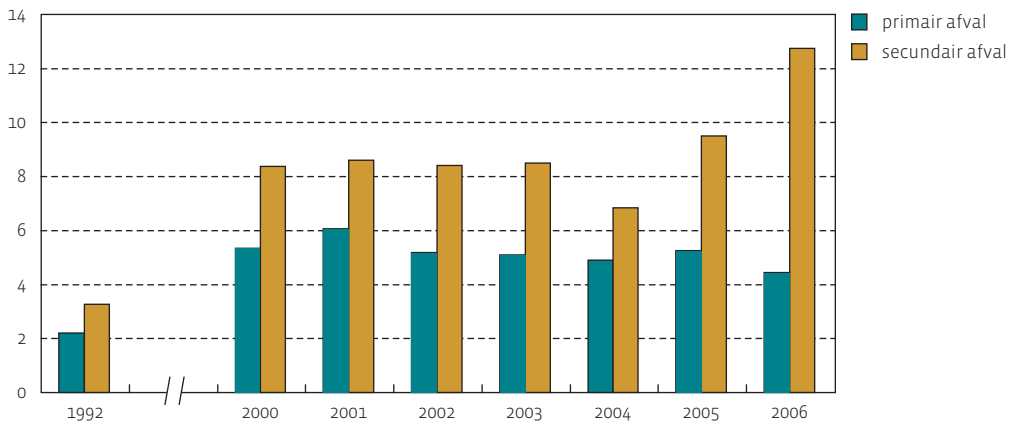
De overige dioxine-emissies van handel & diensten zijn afkomstig van de gebouwenverwarming (5,3 % van het totaal in 2007).

emissie dioxines (mg TEQ)	1990	1995	2000	2005	2006	2007
afvalverwerkingsinstallaties	256 360	130 549	13 082	4 458	3 696	3 724
crematoria	39,5	68,3	92,5	1,4	1,5	1,5
gebouwenverwarming	173	250	280	251	211	209
<i>totaal handel & diensten</i>	<i>256 572</i>	<i>130 867</i>	<i>13 454</i>	<i>4 710</i>	<i>3 908</i>	<i>3 935</i>

Primair en secundair afval van handel & diensten

DPSIR

afvalproductie (miljoen ton)

Bron: OVAM

Primair en secundair afval

In 2006 produceerde de sector handel & diensten naar schatting 17,1 miljoen ton afval. 12,7 miljoen ton afval is afkomstig van de afvalverwerkende sector en is dus secundair afval. Secundair afval omvat onder meer het afval dat sorteerinstallaties verlaat, de restfracties van recyclageprocessen en de bodemassen en vliegassen van verbrandingsinstallaties. De overige 4,4 miljoen ton afval is primair afval – dit is goed voor 18 % van de totale hoeveelheid primair afval in Vlaanderen. De hoeveelheid primair afval is licht gedaald tussen 2000 en 2006. De hoeveelheid secundair afval kende echter een stijging.

Gevaarlijk afval

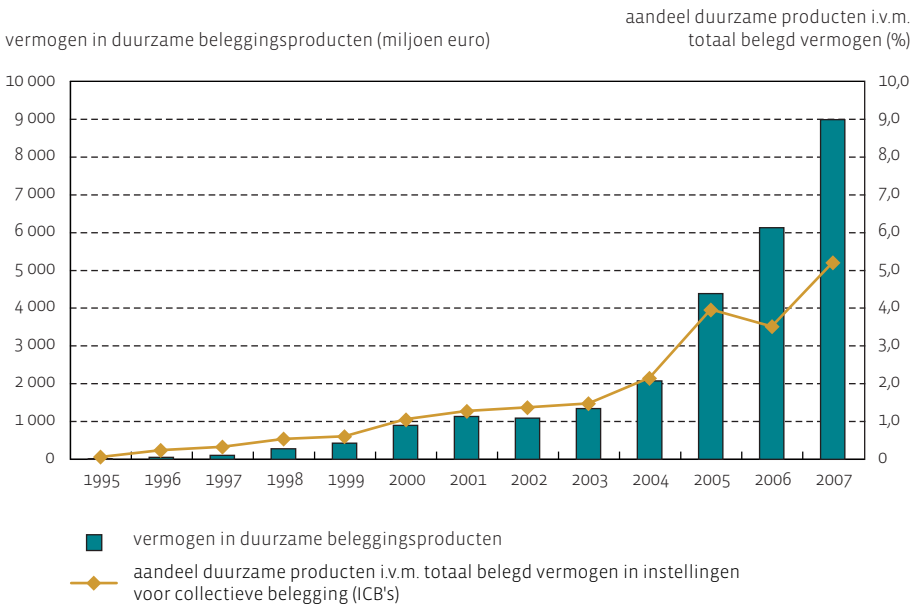
275 kton van het primair afval van handel & diensten is gevaarlijk. Dit is 10 % van de totale hoeveelheid gevaarlijk afval van Vlaanderen. De belangrijkste primaire gevaarlijke afvalstromen, wat betreft volume, zijn de minerale oliën en de emulsies van minerale oliën en vetten afkomstig van garages, benzinstations e.d.

Van de 12,7 miljoen ton secundair afval wordt 750 kton beschouwd als gevaarlijk. Dit is 27 % van de totale hoeveelheid gevaarlijk afval van Vlaanderen. Het overgrote deel bestaat uit bodem- en vliegassen afkomstig van verbrandingsinstallaties en uit afval van fysisch-chemische behandeling van afvalstoffen. In totaal is 73 % van het gevaarlijk afval van handel & diensten afkomstig van de afvalverwerkende sector.

hoeveelheid afval (kton)	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
primair niet-gevaarlijk	5 131	5 775	4 988	4 897	4 510	4 852	4 157
primair gevaarlijk	193	268	175	186	385	393	275
secundair niet-gevaarlijk	7 847	7 970	7 867	7 908	6 303	8 963	11 963
secundair gevaarlijk	499	604	515	572	528	515	750

Duurzaam beleggen in België

DPSIR

Bron: Berekeningen Forum ETHIBEL, op basis van gegevens van BEAMA en financiële instellingen

Duurzaam beleggen zit in de lift

Beleggers en financiële instellingen oefenen een belangrijke invloed uit op het economisch en maatschappelijk gebeuren door richting te geven aan kapitaalstromen. Een van de manieren waarop zij bijdragen tot een duurzame ontwikkeling is het participeren in of aanbieden van duurzame beleggingsfondsen. Deze beleggingsfondsen beleggen enkel in aandelen of obligaties die voldoen aan een aantal criteria op het vlak van milieu, sociaal beleid en duurzaamheid.

In 2007 groeide de Belgische duurzame beleggingsmarkt met 46,9 % t.o.v. 2006 tot 8,98 miljard euro. In diezelfde tijdspanne kromp de totale Belgische markt van openbaar verdeelde ICB's (Instellingen voor Collectieve Belegging) lichtjes tot 172,64 miljard euro. Het aandeel in de gehele fondsenmarkt is daarmee flink gestegen tot bijna 5,2 %, nog steeds een Europees record.

In totaal waren er in 2007 146 duurzame investeringsvehikels (beleggingsfondsen, notes, verzekeringsproducten ...) aanwezig op de Belgische markt. Dit is bijna een verdubbeling t.o.v. 2006.